॥ यम उवाच ॥ शृणु तत्त्वेन विप्रर्षे प्रधानविधिमुत्तमं । तिलाः परमकं दानं पुण्यञ्चैवेह शाश्वतं । २५१०
तिलाश्च सम्प्रदातव्या यथाशक्ति द्विजर्षभ । नित्यदानात् सर्व्वकामांस्तिला निर्व्वर्त्तयन्त्युत ।
तिलान् श्राद्धे प्रशंसन्ति दानमेतद्ध्यनुत्तमं । तान् प्रयच्छस्व विप्रेभ्यो विधिदृष्टेन कर्म्मणा ।
वैशाख्यां पौर्णमास्यान्तु तिलान्दद्याद्द्विजातिषु । तिला भक्षयितव्याश्च सदा लालभ्यनञ्च तः ।
कार्य्यं सततमिच्छद्भिः श्रेयः सर्व्वात्मना गृहे । तथापः सर्व्वदा देयाः पेयाश्चैव न संशयः ।
पुष्करिण्यस्तडागानि कूपांश्चैवात्र खानयेत् । एतत् सुदुर्लभतरमिह लोके द्विजोत्तम । २५१५
आपो नित्यं प्रदेयास्ते पुण्यं ह्येतदनुत्तमं । प्रपाश्च कार्य्या दानार्थं नित्यं ते द्विजसत्तम ।
भुक्तेऽप्यथ प्रदेयन्तु पानीयं वै विशेषतः ।
॥ भीष्म उवाच ॥ इत्युक्तेस तदा तेन यमदूतेन वै गृहान् । नीतश्च कारयामास सर्व्वं तद्यमशासनं ।
नीत्वा तं यमदूतोऽपि गृहीत्वा शर्म्मिणं तदा । ययौ स धर्म्मराजाय न्यवेदयत चापि तं ।
तं धर्म्मराजो धर्म्मज्ञं पूजयित्वा प्रतापवान् । कृत्वा च संविदं तेन विससर्ज्ज यथागतं । २५२०
तस्यापि च यमः सर्व्वमुपदेशञ्चकार ह । प्रेत्येत्य च ततः सर्व्वं चकारोक्तं यमेन तत् ।
तथा प्रशंसते दीपान् यमः पितृहितेप्सया । तस्माद्दीपप्रदो नित्यं सन्तारयति वै पितॄन् ।
दातव्याः सततं दीपास्तस्माद्भरतसत्तम । दैवतानां पितॄणाञ्च चक्षुष्यञ्चात्मनो विभो ।
रत्नदानञ्च सुमहत् पुण्यमुक्तं जनाधिप । यस्तान् विक्रीय यजते ब्राह्मणो ह्यभयङ्करं ।
यद्वै ददाति विप्रेभ्यो ब्राह्मणः प्रतिगृह्य वै । उभयोः स्यात्तदक्षय्यं दातुरादातुरेव च । २५२५
यो ददाति स्थितः स्थित्यां तादृशाय प्रतिग्रहं । उभयोरक्षयं धर्म्मं तं मनुः प्राह धर्म्मवित् ।
वाससां सम्प्रदानेन स्वदारनिरतो नरः । सुवर्णश्च सुवेशश्च भवतीत्यनुशुश्रुम ।
गावः सुवर्णञ्च तथा तिलाश्चैवानुवर्णिताः । बहुशः पुरुषव्याघ्र वेदप्रामाण्यदर्शनात् ।
विवाहांश्चैव कुर्व्वीत पुत्रानुत्पादयेत च । पुत्रलाभो हि कौरव्य सर्व्वलाभाद्विशिष्यते ।
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि दानधर्म्मकथने अष्टषष्टोऽध्यायः ॥ ६८ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ भूय एव कुरुश्रेष्ठ दानानां विधिमुत्तमं । कथयस्व महाप्राज्ञ भूमिदानं विशेषतः । २५३०
पृथिवीं क्षत्रियो दद्यात् ब्राह्मणायेष्टिकर्म्मणे । विधिवत् प्रतिगृह्णीयान्नान्यो दातुमर्हति ।
सर्व्ववर्णैस्तु यच्छक्यं प्रदातुं फलकाङ्क्षिभिः । वेदे वा यत् समाख्यातं तन्मे व्याख्यातुमर्हसि ।
॥ भीष्म उवाच ॥ तुल्यनामानि देयानि त्रीणि तुल्यफलानि च । सर्व्वकामफलानीह गावः पृथ्वी सरस्वती ।
यो ब्रूयाच्चापि शिष्याय धर्म्म्यां ब्राह्मीं सरस्वतीं । पृथिवीगोप्रदानाभ्यां तुल्यं स फलमश्नुते ।
तथैव गाः प्रशंसन्ति न तु देयं ततः परं । सन्निकृष्टफलास्ता हि लभ्यार्थास्त्र युधिष्ठिर । २५३५
मातरः सर्व्वभूतानां गावः सर्व्वसुखप्रदाः । वृद्धिमाकाङ्क्षता नित्यं गावः कार्य्याः प्रदक्षिणाः ।
सन्ताड्या न तु पादेन गवां मध्ये न च व्रजेत् । मङ्गलायतनं देव्यस्तस्मात् पूज्याः सदैव हि ।
प्रचोदनं देवकृतं गवां कर्म्मसु वर्त्ततां । पूर्व्वमेवाचरञ्चान्यदभिधेयं ततः परं ।